

Brüssel, 20.5.2020
COM(2020) 557 final

KOMISJONI ARUANNE

Ühendkuningriik

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

KOMISJONI ARUANNE

Ühendkuningriik

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruanne

1. SISSEJUHATUS

20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning määruse (EÜ) 1467/97 artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud klausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise korral. Komisjon jagas oma teatises nõukoguga seisukohta, et arvestades COVID-19 puhangust tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, võimaldab praegune olukord klausli aktiveerida. 23. märtsil 2020 nõustusid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Parandusliku osa puhul võib nõukogu teha komisjoni soovitusel alusel ka otsuse võtta vastu muudetud eelarvekurss. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab riikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ja võimaldab samal ajal komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt on Ühendkuningriigi valitsemissektori eelarve puudujääk¹ 2019.–2020. eelarveaastal 2,5 % SKPst ja valitsemissektori võlg 85,2 %. Lõplikud 2019.–2020 eelarveaasta andmed valitsemissektori eelarve puudujäägi ja võla kohta saadakse aga alles 2020. aasta sügisel. Komisjoni prognoosi kohaselt peaks Ühendkuningriigi eelarvepuudujääk 2020.–2021. aastal olema 10,7 % SKPst, samas kui võlg peaks olema 102,5 % SKPst. Kõik kättesaadavad tõendid, sealhulgas liikmesriikide ametiasutuste avaldused selle kohta, mil määral võetakse eelarvepoliitikas arvesse tõsist majandussurutist, mis on seotud COVID-19 pandeemiaga, osutavad puudujäägile, mis ületab märkimisväärselt kontrollväärtust 3 % SKPst 2020.–2021. ja 2021.–2022. aastal. Oma 7. mai 2020. aasta kirjas palus komisjon Ühendkuningriigil esitada ajakohastatud teavet eelarvepuudujäägi hinnangulise suuruse kohta 2020.–2021. eelarveaastal. Ühendkuningriik ei esitanud siiski nõutud selgitusi, vaid viitas eelarveküsimustega tegeleva ameti COVID-19 stsenaariumile, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 2020.–2021. eelarveaastal märkimisväärselt üle 3 %. Neid tegureid arvesse võttes peab komisjon oma praegust prognoosi, mille kohaselt on

¹ Ühendkuningriik lahkus Euroopa Liidust 1. veebruaril 2020. Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi Euroopa Liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise leping (ELT L 29, 31.1.2020, lk 7) jõustus 1. veebruaril 2020, kui Ühendkuningriik astus EList välja. Selles on ette nähtud üleminekuperiood, mille jooksul kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes ja Ühendkuningriigis liidu õigust, välja arvatud mõned erandid. Nagu on määratletud üleminekuperioodil Ühendkuningriigi suhtes kohaldatavas liidu õiguses, käsitatakse Ühendkuningriiki ELi liikmesriigina, kuid ta ei osale ELi otsuste tegemises ja kujundamises.

eelarvepuudujääk 2020.–2021. aastal 10,7 % SKPst, piisavalt veenvaks ja esmapilgul usutavaks tõendiks ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta, nagu määratletud aluslepingu artikli 126 lõike 2 punktis a.

Seepärast on komisjon koostanud käesoleva aruande, milles analüüsitakse, kas Ühendkuningriik täidab aluslepingu kohast eelarvepuudujäägi kriteeriumi. Aruandes võetakse arvesse kõiki asjakohaseid tegureid ja COVID-19 pandeemiast tingitud suurt majandusšokki.

Tabel 1. Valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg (% SKPst)

		2016– 2017	2017– 2018	2018– 2019	2019– 2020 KOM	2020– 2021 KOM	2021– 2022 KOM
Eelarvepuudujäägi kriteerium	Valitsemissektori eelarvepositsioon	-2,8	-2,7	-1,8	-2,5	-10,7	-6,2
Võlakriteerium	Valitsemissektori koguvõlg	85,2	84,6	84,2	85,2	102,5	100,2

Märkus. Allikas: Eurostat, komisjoni 2020. aasta kevadprognoos

2. EELARVEPUUDUJÄÄGI KRITEERIUM

Komisjoni 2020. aasta kevadprognooside kohaselt on Ühendkuningriigi valitsemissektori eelarvepuudujääk 2020.–2021. eelarveaastal 10,7 % SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Aluslepingu kontrollväärtuse prognoositav ületamine 2020. aastal on erandlik, kuna selle põhjuseks on tõsine majandussurutis. Võttes arvesse COVID-19 pandeemia mõju, prognoositakse komisjoni 2020. aasta kevadprognoosis, et reaalne SKP väheneb 2020. aastal 8,3 %.

Aluslepingu kontrollväärtuse prognoositav ületamine ei ole komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt ajutine, kuna prognoosi kohaselt jääb eelarvepuudujääk suuremaks kui 3 % SKPst ka 2021.–2022. eelarveaastal.

Kokkuvõttes ületab 2020.–2021. aasta prognoositav puudujääk oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse prognoositavat ületamist peetakse aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu pakti tähenduses erandlikuks, kuid mitte ajutiseks. Kõik kättesaadavad tõendid, sealhulgas liikmesriikide ametiasutuste avaldused selle kohta, mil määral võetakse eelarvepoliitikas arvesse tõsist majandussurutist, mis on seotud COVID-19 pandeemiaga, osutavad puudujäägile, mis ületab märkimisväärselt kontrollväärtust 3 % SKPst 2020.–2021. ja 2021.–2022. aastal. Oma 7. mai 2020. aasta kirjas palus komisjon Ühendkuningriigil esitada ajakohastatud teavet eelarvepuudujäägi hinnangulise suuruse kohta 2020.–2021. eelarveaastal. Ühendkuningriik ei esitanud siiski nõutud selgitusi, vaid viitas eelarveküsimustega tegeleva ameti COVID-19 stsenaariumile, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 2020.–2021. eelarveaastal märkimisväärselt üle 3 %. Neid tegureid arvesse võttes peab komisjon oma praegust prognoosi, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 2020.–2021. aastal 10,7 % SKPst, piisavalt veenvaks ja esmapilgul usutavaks tõendiks ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta, nagu määratletud aluslepingu artikli 126 lõike 2 punktis a. Seega näitab analüüs, et esmapilgul ei ole asutamislepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 sätestatud eelarvepuudujäägi kriteerium täidetud.

3. ASJAKOHASED TEGURID

Aluslepingu artikli 126 lõikes 3 on sätestatud, et juhul kui liikmesriik ei vasta ühele või mõlemale kriteeriumile, peab komisjon koostama aruande. Aruandes tuleb võtta „arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund“.

Neid tegureid on lisaks selgitatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 3, milles on samuti sätestatud, et asjakohast tähelepanu tuleb pöörata „kõikidele teistele teguritele, mis on asjaomase liikmesriigi arvates olulised, et põhjalikult hinnata puudujäägi- ja võlakriteeriumide järgimist, ning millest liikmesriik on nõukogule ja komisjonile teada andnud“. Nagu on sätestatud määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikes 4, ei saa puudujäägikriteeriumi täitmise puhul võtta neid asjasse puutuvaid tegureid arvesse Ühendkuningriigi puudujäägikriteeriumi alusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta otsuse tegemisel, kuna valitsemissektori võla suhe SKPsse ületab kontrollväärtust 60 % ja topelttingimus ei ole täidetud – s.o puudujääk jääb kontrollväärtuse lähedale ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine.

Praeguses olukorras on peamine lisategur, mida tuleb 2020. aasta puhul arvesse võtta, COVID-19 pandeemia majanduslik mõju. Pandeemial on väga arvestatav mõju eelarveseisundile ja see toob kaasa väga ebakindlad väljavaated. Pandeemia on viinud ka üldise vabastusklausli aktiveerimiseni.

3.1. COVID-19 pandeemia

COVID-19 pandeemia on toonud kaasa suure majandusšoki, millel on märkimisväärne negatiivne mõju kogu Euroopa Liidus. Mõju SKP kasvule sõltub nii pandeemia kestusest kui ka meetmetest, mida riiklikud ametiasutused võtavad Euroopa ja ülemaailmsel tasandil pandeemia leviku aeglustamiseks, tootmisvõimsuse kaitsmiseks ja kogunõudluse toetamiseks. Riigid on juba võtnud või võtmas eelarvemeetmeid, et suurendada tervishoiusüsteemide suutlikkust ning aidata eriti palju kannatanud inimesi ja majandussektoreid. Vastu on võetud ka märkimisväärsed likviidsustoetuse meetmed ja muud garantiid. Kui üksikasjalikumast teabest ei tulene teisiti, peavad pädevad statistikaasutused uurima, kas neil meetmetel on vahetu mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile või mitte. Koos majandustegevuse aeglustumisega suurendavad need meetmed märkimisväärselt valitsemissektori eelarvepuudujääki ja võlapositsiooni.

3.2. Keskpika perioodi majandusseisund

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks Ühendkuningriigi reaalne SKP 2020. aasta esimesel poolel järsult vähenema. Märtsi lõpus COVID-19 leviku piiramiseks rakendatud liikumispäärangud on kaasa toonud majandustegevuse järsu languse paljudes majandussektorites. Kuna viiruse leviku tõkestamise meetmeid on leevendatud, peaks majandus hakkama taastuma. Üldiselt prognoositakse, et Ühendkuningriigi reaalne SKP väheneb 2020. aastal 8,3 %. See on leevendav tegur Ühendkuningriigi eelarvepuudujäägi kriteeriumi täitmise hindamisel 2020. aastal.

Makromajanduslikud väljavaated on erakordselt ebakindlad. COVID-19 pandeemia kestust ja liikumispääranguid käsitlevate eelduste muutmine muudaks prognoosi märkimisväärselt.

3.3. Keskpika perioodi eelarvepositsioon

Ühendkuningriigil soovitati 13. juulil 2018 tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude nominaalne kasvumäär ei ületa 2019.–2020. eelarveaastal 1,6 % (kulude kasvu eesmärk), mis vastab struktuursele kohandusele 0,6 % SKPst². Komisjoni üldhinnang osutab ohule, et 2019.–2020. eelarveaastal ning 2018.–2019. ja 2019.–2020. aasta kokkuvõttes kaldutakse keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale. Lõpliku hinnangu saab siiski anda alles 2020. aasta sügisel, kui 2019.–2020. eelarveaasta andmed on kättesaadavad.

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarve puudujääk keskpikas perspektiivis märkimisväärselt suurenema. Selle põhjuseks on oodatav majanduslangus koos Ühendkuningriigi valitsuse mitme väljakuulutatud eelarvemeetmega COVID-19 tagajärgedega tegelemiseks, näiteks töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate toetamine, ettevõtete toetamine ja sotsiaalkulutuste suurendamine. Valitsemissektori eelarve puudujääk peaks 2020.–2021. aastal suurenema 10,7 %ni ja seejärel langema 2021.–2022. aastal 6,2 %ni. Valitsemissektori võlg peaks suurenema 85,2 %-lt SKPst 2019.–2020. aastal 102,5 %-le SKPst 2020.–2021. aastal, langedes seejärel 2021.–2022. aastal veidi, st 100,2 %-le SKPst.

Need prognoosid on väga ebakindlad. Näiteks sõltuvad eelarvemeetmete kulud nende kasutuselevõtu tasemest ja liikumiskiirangute kestusest. Muutused makromajanduslikes väljavaadetes mõjutaksid märkimisväärselt ka eelarveväljavaateid.

3.4. Keskpika perioodi valitsemissektori võlapositsioon

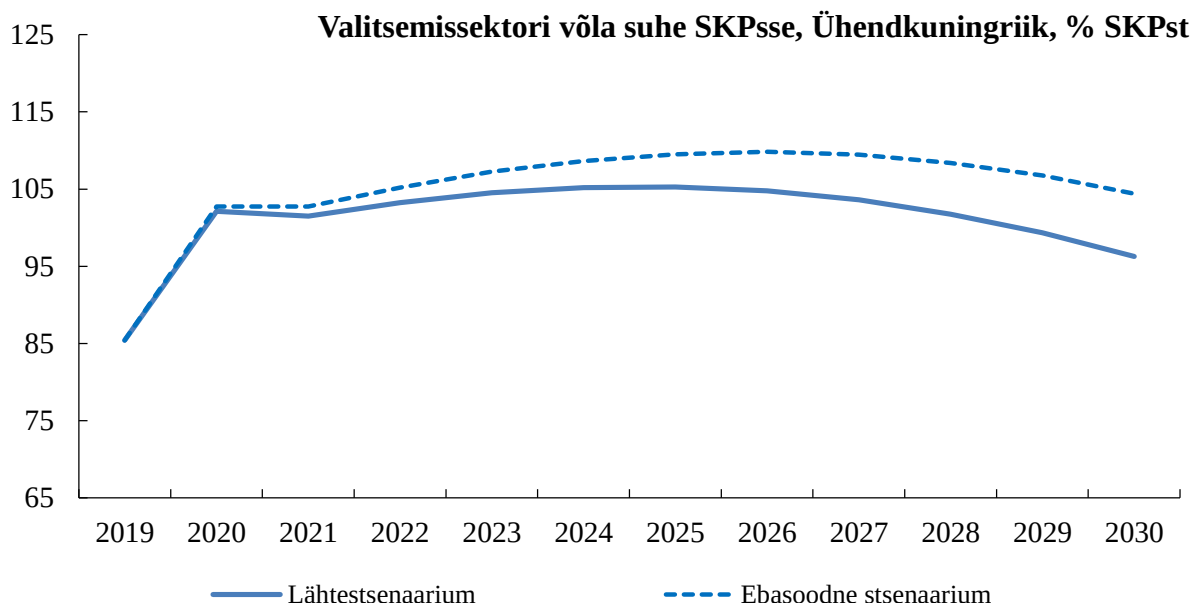
Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt suureneb valitsemissektori võlg eeldatavasti ja jõuab 2019.–2020. eelarveaasta 85,2 %-lt SKPst 2020.–2021. aastaks 102,5 %ni.

Võla kestlikkuse analüüsi on komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi järgi ajakohastatud. Üldiselt näitab võla kestlikkuse hinnang, et hoolimata riskidest jääb võlapositsioon keskpikas perspektiivis kestlikuks, võttes arvesse olulisi leevendavaid tegureid (sealhulgas võlaprofiili). Kuigi valitsemissektori võlapositsioon halveneb COVID-19 kriisi tulemusena, on lähtetaseme valitsemissektori võla suhe SKPsse eeldatavasti keskpikas perspektiivis kestlik (väheneb veidi).³

Joonis 1. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, Ühendkuningriik, % SKPst

² Nõukogu 13. juuli 2018. aasta soovitus, milles käsitletakse Ühendkuningriigi 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Ühendkuningriigi 2018. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 320, 5.9.2019, lk 119).

³ Lähtestsenaarium põhineb komisjoni 2020. aasta kevadprognoosil. Pärast 2021. aastat eeldatakse eelarvepoliitika järkjärgulist kohandamist koskõlas ELi majandus- ja eelarvepoliitika kooskõlastamise ning järelevalveraamistikega. Prognoositakse reaalse SKP kasvu kooskõlas nn EPC/OGWG T+10 meetodikaga. Eelkõige põhineb (reaalse) SKP tegelik kasv selle potentsiaalsel kasvul ja seda mõjutab igasugune arvesse võetud täiendav eelarve kohandamine (eelarvekordaja alusel). Eeldatakse, et inflatsioon läheneb järk-järgult 2 %-le. Eeldatavad intressimäärad on kooskõlas finantsturgude prognoosidega. Ebasoodsa stsenaariumi alusel prognoositakse (prognoosiperioodil) lähtestsenaariumiga võrreldes kõrgemaid intressimäärasid (500 baaspunkti) ja väiksemat SKP kasvu (-0,5 protsendipunkti).

Allikas: Komisjoni talitused.

3.5. Ühendkuningriigi väljapakutud muud tegurid

12. mail 2020 edastasid Ühendkuningriigi ametiasutused kirja, mis käsitleb asjakohaseid tegureid kooskõlas määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 2 lõikega 3. Eelmistes punktides esitatud analüüs üldjoontes juba hõlmab ametiasutuste väljapakutud põhitegureid.

4. JÄRELDUSED

Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks Ühendkuningriigi valitsemissektori eelarvepuudujääk suurenema 2020.–2021. eelarveaastal 10,7 %ni SKPst, mis ületab oluliselt aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst. Kontrollväärtuse prognoositavat ületamist peetakse erandlikuks, kuid mitte ajutiseks.

Kõik kättesaadavad tõendid, sealhulgas liikmesriikide ametiasutuste avaldused selle kohta, mil määral võetakse eelarvepoliitikas arvesse tõsist majandussurutist, mis on seotud COVID-19 pandeemiaga, osutavad puudujäägile, mis ületab märkimisväärselt kontrollväärtust 3 % SKPst 2020.–2021. ja 2021.–2022. aastal. Oma 7. mai 2020. aasta kirjas palus komisjon Ühendkuningriigil esitada ajakohastatud teavet eelarvepuudujäägi hinnangulise suuruse kohta 2020.–2021. eelarveaastal. Ühendkuningriik ei esitanud siiski nõutud selgitusi, vaid viitas eelarveküsimustega tegeleva ameti COVID-19 stsenaariumile, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 2020.–2021. eelarveaastal märkimisväärselt üle 3 %. Neid tegureid arvesse võttes peab komisjon oma praegust prognoosi, mille kohaselt on eelarvepuudujääk 2020.–2021. aastal 10,7 % SKPst, piisavalt veenvaks ja esmapilgul usutavaks tõendiks ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta, nagu määratletud aluslepingu artikli 126 lõike 2 punktis a.

Valitsemissektori koguvõlg oli 2019.–2020. eelarveaasta lõpus 85,2 % SKPst, mis ületab aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. Eeldatakse, et Ühendkuningriik ei ole teinud piisavaid edusamme võla vähendamise sihttaseme saavutamiseks 2019.–2020. eelarveaastal. Lõplikud andmed on siiski kättesaadavad alles 2020. aasta sügisel.

Kooskõlas aluslepingu ning stabiilsuse ja kasvu paktiga analüüsiti käesolevas aruandes ka asjakohaseid tegureid. 2020.–2021. aastal ei saa puudujäägikriteeriumi täitmise puhul võtta neid asjasse puutuvaid tegureid arvesse Ühendkuningriigi puudujäägikriteeriumi alusel ülemäärase eelarvepuudujäägi kohta otsuse tegemisel, kuna valitsemissektori võla suhe SKPse ületab kontrollväärtust 60 % ja topelttingimus ei ole täidetud – s.o puudujääk jääb kontrollväärtuse lähedale ja kontrollväärtuse ületamine on ajutine.

Kokkuvõttes osutab analüüs sellele, et aluslepingu ja määruse (EÜ) nr 1467/1997 kohane eelarvepuudujäägi kriteerium ei ole täidetud.